

ת"פ 19388/06/13 - מדינת ישראל נגד שלוה שלמה שימשילשווילי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 19388-06-13 מדינת ישראל נ' שימשילשווילי

בפני כב' השופט יחיאל ליפשיץ

המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשם שלוה שלמה שימשילשווילי ת.ז. 310456181 ע"י ב"כ עו"ד

איגור גלידר

גזר דין

א. כללי

1. אפתח את גזר הדין בפסקה הראשונה שהובאה בהכרעת דיני מתאריך 4.11.13 :

"בתאריך 12.5.13 בשעות הצהריים שהה הנאשם, יליד 1970, בדירתו וצפה בטלוויזיה. לפתע, דפק אלמוני בחוזקה על דלת הדירה והמשיך לעשות כן תוך כדי שהוא מקלל את הנאשם. ניסיונותיו של הנאשם להבין את פשר מעשיו של האלמוני - שהיה מהעבר השני של דלת הדירה - עלו בתוהו. הנאשם נטל סכין ממטבח ויצא את הדירה לעבר האלמוני. בחדר המדרגות תקף האלמוני (אדם חולני בן 62 הנעזר בקב) את הנאשם והאחרון, בתגובה, היכה בו במכת אגרוף ולאחר מכן דקר אותו בבטנו. בדיעבד, יודעים אנו כי האלמוני הוא מי שלוקה בנפשו ולא היתה כל היכרות קודמת בין השניים. מעשי האלמוני (להלן: המתלונן) היו על רקע מחלתו. האם זכאי הנאשם להגנת הסייג של "הגנה עצמית" או "הגנה על בית מגורים"? זוהי השאלה העומדת לפניי במסגרת הכרעת דינו של הנאשם. כפי שיובהר להלן, מעשיו של הנאשם חרגו בהרבה מהסביר ואינם חוסים תחת סייג כלשהו שבחוק העונשין."

2. הפסקה לעיל מתמצת את ההליך שהתקיים בפני.

עובר לאירוע הגיע המתלונן, הסובל מבעיות נפשיות שונות, לבקר במרפאתו של טכנאי שיניים השוכנת בבנין בו מתגורר הנאשם.

מסיבה לא ברורה וכלל הנראה על רקע מחלת הנפש ממנה הוא סובל, עלה המתלונן לקומה בה מצויה דירת הנאשם, ששהה אותה עת לבדו בדירה, והחל דופק על הדלת בחוזקה ולקלל את הדייר בדירה (מבלי שידע את זהות הנאשם). הנאשם שאל את המתלונן מעבר לדלת לזהותו ולסיבת הגעתו לדירתו, אולם המתלונן הוסיף לקלל את הנאשם. בחלוף דקות אחדות, פתח הנאשם את דלת ביתו כשהוא מחזיק בסכין מטבח בידו. בין הצדדים החלו

חילופי דברים במהלכם ניסה הנאשם לברר את סיבת הימצאותו של המתלונן במקום. בשלב מסוים הציג הנאשם את הסכין בפני המתלונן כדי להרתיעו, בהמשך זרק המתלונן קב (עמו נעזר בהליכה) לעבר המתלונן. לאחר מכן, אחזו השניים האחד בשני, הנאשם היכה במתלונן ולאחר מכן דקר אותו באמצעות הסכין דקירה אחת בבטנו. כן נגרמו למתלונן מספר חתכים שטחיים מהסכין במהלך ה"התגוששות" ביניהם.

ציינתי כי הנאשם נתקל לראשונה במתלונן רק בעת האירוע. יחד עם זאת, עלה כי כבר בעת באירוע הוא הבין שהמתלונן לא בריא בנפשו.

טענות הנאשם כי מעשיו חוסים תחת "הגנה עצמית" או "הגנת בית מגורים" נדחו על ידי. בהקשר זה, טען הנאשם כי הוא חשש שמא יחזרו בני משפחתו בעת שהמתלונן נמצא מחוץ לדלתו.

בהכרעת הדין עמדתי על פערי הכוחות בין הנאשם למתלונן שהיו ניכרים, הן משום הפרשי הגילאים ביניהם אך בעיקר משום הפרשי הכוחות הפיזיים ויכולתו של הנאשם ל"נטרל" את המתלונן, וזאת בכפוף להנחה, שהיתה מוטלת מלכתחילה בספק, באם היה הכרח שיצא את הדירה.

נקבע, כי ביכולתו של הנאשם היתה לגבור על המתלונן בקלות בעזרת ידיו - בהדיפתו ממנו, לכל היותר באגרופים, אך וודאי לא באמצעות דקירתו.

עוד קבעתי בהקשר זה כי:

"אכן, הנאשם נקלע, שלא בטובתו, לסיטואציה מפתיעה ושאינה קלה, לשון המעטה. הנאשם שב ותמה במהלך חקירותיו, בעברית עילגת, כיצד נקלע לסיטואציה זו, בה אדם שכלל אינו מכיר דופק בחוזקה על דלת ביתו ומקלל אותו. ניתן להזדהות עם מצוקתו באותו שלב וניתן להבין את תחושותיו, אך לא ניתן לקבל את תגובתו - שהקימה עבירה פלילית ואינה חוסה תחת כל הגנה.

ובהמשך קבעתי כך:

" 'חטאו' הבסיסי של הנאשם טמון בכך שהוא נטל עמו סכין . . . "

עוד ציינתי כי:

". . . הנאשם יצא כאשר הוא אחז סכין בידו אל חדר המדרגות. עוד קודם שיצא הוא מסר

שהבחין במתלונן מבעד לעינית הדלת. הנאשם יכול היה להתרשם כי מדובר באדם מבוגר יחסית, ובכל מקרה לא היתה לו כל אינדיקציה לכך שהמתלונן נושא עמו נשק קר או חם. כשיצא את דירתו הוא הבחין במתלונן וראה כי מדובר באדם קטן מידות יחסית (וודאי אליו); זקן; הנעזר בקב.

לא זו אף זו, כשיצא את דלת הדירה לא היה המתלונן בצמוד לדלת דירת הנאשם אלא חצי קומה למטה. אכן, המתלונן קילל את הנאשם ודיבר באופן לא ברור (אמר דברים שונים בנוגע לכך שהנאשם הטריד אותו, למרות שלא היה לכך קשר למציאות). לנוכח דברים אלו הראה הנאשם את הסכין למתלונן מתוך הנחה שהדבר יפחיד אותו.

ציינו לעיל, שבמהלך חקירתו המשטרה מסר הנאשם כי בעת האירוע הבין שהמתלונן לוקה בנפשו, אך גם נניח לטובת הנאשם שתובנה זו הגיעה בשלב מאוחר יותר של האירוע, כבר עם יציאתו את דלת הדירה הוא הבחין שהמתלונן (שלא היה צמוד אליו אלא עמד חצי קומה למטה) הינו קשיש ה"מצויד" בקב בלבד. מדובר בקב אלומיניום שאינו שוקל משקל רב. המתלונן עלה לעבר הנאשם ואף זרק לעברו את הקב. הנאשם התכופף והקב החטיא את מטרותו.

בשלב זה, היכה הנאשם את המתלונן בפניו וזאת במכת אגרוף (הנאשם ציין כי מדובר בכף היד בה אחז בסכין). למרות זאת, המשיך המתלונן ואחז בנאשם. הנאשם תיאר סוג של "התגוששות" בינו לבין המתלונן; ואז החליט, וכפי שהדברים משתקפים בהודעותיו - מדובר היה בהחלטה מושכלת וברורה - לדקור את המתלונן בבטנו באמצעות הסכין שהחזיק בידו, וכדבריו: "אני עשיתי החלטה אני דוקר ועוצר אותו עם סכין" (ת/5, שורה 52; עוד ר' לדוגמה ת/9, שורות 47-45).

צינתי לעיל את השחזור שנערך עם הנאשם, ממנו עלה כי בעת מכת האגרוף והדקירה בסכין לא היה נתון הנאשם בסכנת נפילה כלשהי, שכן הוא כלל לא עמד על המדרגות אלא בסמוך לדלת ביתו.

מבחינת יחסי הכוחות לא היתה לנאשם כל בעיה להזיז את המתלונן, להדוף אותו, או אף להכותו במכות אגרוף נוספות.

אזכיר, שבטרם הדקירה החזיק הנאשם את ידיו של המתלונן מעל לראשו (של המתלונן). משמע, עובר לדקירה היה המתלונן ממילא "מנוטרל".

לכן, גם אם אניח, לצורך דיונונו כעת, כי מכת האגרוף היתה סבירה בנסיבות העניין, הרי שדקירת המתלונן בבטנו חרגה באופן קיצוני מתנאי הנחיצות והסבירות.

3. בעוד שהנאשם הואשם בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי ס' 329 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: **החוק**); הוא הורשע בסופו של דבר בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי ס' 333+335 לחוק, וזאת מהנימוקים שהובאו בהרחבה במסגרת הכרעת הדין. אביא להלן את הקטע הרלוונטי שיש לו נגיעה לגזר הדין:

"בהקשר זה נחזור לעובדות היסוד במקרנו: הנאשם נקלע לתוך סיטואציה שהוא לא חפץ בה; הנאשם ניסה למנוע את התרחשותה בכך שפנה למתלונן, לשווא, וניסה להסביר לו כי הוא אינו מי שהמתלונן מחפש; גם לאחר שהותקף על ידי המתלונן הוא פעל תחילה בכך שנקט במעשי

אלימות ברף הנמוך יחסית ורק בסוף האירוע הוא דקר את המתלונן דקירה אחת וגם זאת מתוך מטרה עיקרית להרחיקו מעליו. ואדגיש, אין בנתונים לעיל כדי ללמד סיגוריה על הנאשם אך יש בהם ללמד שלא הוכח היסוד הנפשי שבעבירת החבלה בכוונה מחמירה".

ב. תסקיר שירות המבחן וראיות הצדדים לעונש

4. תסקיר שירות המבחן - הנאשם הינו בן 43, עלה מגיאורגיה בשנת 1992, נשוי בשנית ומתגורר עם רעייתו וילדיה שהינם בני 14 ו 16. הנאשם, אשר סובל ממחלת הסוכרת ואינו עובד סיים לימודים אקדמיים בגיאורגיה בטרם עלייתו ארצה. לאחר עלייתו ארצה עבד הנאשם כפועל ייצור במפעלי מזון שונים ולא הצליח להשתלב במעגל התעסוקה באופן התואם את כישוריו. אוסיף, כי גם שליטתו בעברית, למרות העובדה שהוא עלה לפני למעלה מ 20 שנים לארץ, הינה מוגבלת. במהלך שנות ה 90 הוא התגורר מספר שנים בגיאורגיה וכן בבלגיה. בבלגיה נקלע הנאשם לחובות על רקע עסקי הימורים דבר שהובילו לניסיון להבריח סמים ארצה - עבירה בגינה נדון ל 6 שנות מאסר. הנאשם לקח אחריות פורמאלית על ביצוע העבירה אך בה בעת הביע ניתוק רגשי מחמרת מעשיו והשלכותיהם. שירות המבחן ציין כי הנאשם אינו חש חרטה או אשמה בגין מעשיו וחזר על טענתו כי: "היה חייב" לפעול כפי שפעל. שירות המבחן התרשם כי לנאשם רמות גבוהות של תוקפנות וכי הוא נוטה להזדהות עם נורמות וערכים עבריינים וכי הוא מתקשה לתפקד באופן יציב במסגרות וכן מתקשה לווסת את דחפיו במצבים עמוסים מבחינה רגשית. לכן, צוין כי רמת הסיכון הנשקפת מהנאשם להישנות ביצוע עבירות דומות הינה גבוהה. מכיוון שהנאשם לא הביע רצון להשתלב בהליך טיפולי ועל רקע חוסר יכולתו להתחבר רגשית לחומרת מעשיו, נמנע שירות המבחן מכל המלצה טיפולית. שירות המבחן המליץ על השתת ענישה קונקרטיה ומרתיעה אשר תחדד את המשמעות של התנהגות מפרת חוק.

5. עברו הפלילי של הנאשם - המאשימה הפנתה לעברו הפלילי של הנאשם ושהוזכר בחלקו בתסקיר לעיל: בשנת 1996 הורשע הנאשם בעבירות רכוש (פריצה לבניין שאינו דירה ועבירות רכוש נלוות) ונדון למאסר על תנאי; בשנת 1998 הורשע הנאשם בעבירה של החזקת שטר כסף מזויף ונדון למאסר על תנאי; בשנת 1998 הורשע בעבירת אלימות (תקיפת קטין) ונדון למאסר על תנאי; בשנת 1999 שוב הורשע בעבירת של החזקת שטר כסף מזויף ונדון למסר על תנאי; בשנת 1999 הורשע בעבירת של יבוא סמים ונדון ל 6 שנות מאסר; ובשנת 2001 הורשע בעבירות של תקיפת עובד ציבור ונדון ל 12 חודשי מאסר (תוך הפעלת מאסר על תנאי מתיק קודם) כאשר 6 חודשים היו במצטבר למאסר בגין עבירות הסמים.

6. המאשימה הפנתה למסמכים הרפואיים שהוגשו במהלך ניהול התיק (ת/12-ת/12ג') בנוגע לדקירתו של המתלונן, לניתוח שעבר ולאשפוזו מיום האירוע - 12.5.13, ועד שחרורו בתאריך 19.5.13.

ג. טיעוני הצדדים לעונש

טיעוני המאשימה לעונש

7. המאשימה הפנתה לנסיבותיו של האירוע, שהינן נסיבות חמורות והדגישה כי התוצאה הלא חמורה באופן יחסי (קרע בסרעפת ונקב במעי הגס) הינה אך פרי מזלו הטוב של המתלונן. במילים אחרות, אירוע זה יכול היה

להסתיים בתוצאות קשות בהרבה ואף בתוצאה קטלנית. משכך, יש להעריך את חומרת האירוע ויש לגזור את עונשו של הנאשם לא רק על פי תוצאת האירוע, אלא בעיקר על פי נסיבותיו ובהתאם לפוטנציאל הנזק שהיה גלום בו. המאשימה הפנתה לפסיקה המשקפת לשיטתה של מדיניות הענישה הנוהגת וכן ציינה את הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו - שלמות גופו של האדם ועמדה על המסוכנות הרבה שבשימוש באלימות בכלל ובנשק קר בפרט. כלל נסיבות האירוע מובילות, לשיטת המאשימה, למתחם ענישה ראוי ש לבין 3 ל 5 שנות מאסר. לעניין נסיבותיו האישיות של הנאשם ובהקשר לקביעת העונש בתום המתחם הפנתה המאשימה להתרשמותו השלילית של שירות המבחן מהנאשם, לאי לקיחת האחריות המלאה מצידו, לעברו הפלילי - נתונים שיש בהם כדי להביא, לשיטתה, להשתת עונש ברף הגבוה של המתחם לעיל, בנוסף למאסר על תנאי וכן פיצוי כספי לטובת המתלונן.

טיעוני הנאשם לעונש

8. מנגד, הפנה ב"כ הנאשם לכלל הנסיבות והנתונים העומדים לזכות מרשו. ב"כ הנאשם הפנה לכך כי בניגוד לאירועים אלימים אחרים הבאים לפתחם של בתי המשפט, בין אם מעורבים בהם סכינים ובין אם לאו, הרי שהאירוע בפנינו אינו נמנה על אותם אירועים ומדובר באירוע חריג ביותר. ב"כ הנאשם הפנה לעובדות שנקבעו בהכרעת הדין שם נקבע כי האירוע החל כאשר הנאשם ישב בביתו והמתלונן הוא זה שהגיע לדירה. הנאשם, גם אם טעה בשיקול דעתו, לא חפץ בכל עימות עם המתלונן ואף ניסה למנוע אותו - תחילה כאשר ניסה לשוחח עם המתלונן עוד בטרם פתח את דלת דירתו; לאחר מכן לאחר שפתח את הדלת ועוד בטרם החל העימות הפיזי עם המתלונן; ועוד בטרם הוא דקר את המתלונן הוא נקט כלפיו באלימות "רגילה". רק בשלב האחרון של העימות הוא דקר אותו - דקירה אחת עליה הוא מצטער. במילים אחרות, אין מדובר באירוע "עברייני" רגיל, אלא בסיטואציה ייחודית ביותר. עוד נטען, כי גם אם לא עומדות לנאשם ההגנות להן טען (הגנה עצמית והגנת בית מגורים) הרי שלעניין העונש לא ניתן להתעלם מסברותיו הסובייקטיביות של הנאשם, בעת האירוע, אז סבר כי הוא ובני משפחתו נתונים, או עשויים להיות נתונים, תחת מתקפתו של הנאשם. סברתו של הנאשם והעובדה כי מעולם לא התכוון לפצוע את המתלונן צריכות לעמוד לזכותו ולו לעניין העונש. טיעון נוסף שהועלה הוא כי אין כל טעם - הן במישור ההרתעה האישית והן במישור הרתעת הרבים - בשליחתו של הנאשם אל מאחורי סורג ובריח. טיעון זה התבסס על כך כי הסיטואציה אליה נקלע הנאשם היתה כה ייחודית - וממילא ה"ציבור" יבין את המסר שברצון המאשימה להעביר באם יובהר שהנאשם הועמד לדין פלילי, היה עצור מספר חודשים ואף נדון לעונש של עבודות שירות (עונש לו עתר ב"כ הנאשם). מבחינתו של הנאשם עצמו ממילא הוא טען לאורך כל הדרך כי היה שמח אלמלא הגיע המתלונן לפתח ביתו והוא מצטער על כך שנאלץ לדקור אותו. בהמשך ישיר לאמור לעיל, הפנה ב"כ הנאשם לתקופת מעצרו של הנאשם (כחודשיים) ולנסיבות הלא קלות, לשיטתו, העולות מתסקיר שירות המבחן. לכן, ניתן לשיטתו להסתפק בענישה של מאסר שתרוצה בעבודות שירות.

דברו של הנאשם בטרם גזר הדין

9. בדברו בטרם גזר הדין חזר הנאשם על טענתו כי מדובר היה בהגנה עצמית. הנאשם טען כי: "**מה שקרה - היה טוב אם לא היה קורה**". עוד טען הנאשם כי מעולם לא חשב כי הוא ידקור אדם אחר והוא מאוד מצטער על המקרה.

ד. דין והחלטה

10. כקבוע בחוק העונשין (תיקון 113) העיקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה, היינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו; ובקצרה, העונש הראוי לעבריין ייגזר ממידת אשמו ומחומרת מעשיו. תיקון 113 הגדיר את ההיררכיה בין שיקולי הענישה, וזאת לפי הסדר הבא: הלימה, שיקום, הגנה על שלום הציבור, התרעה אישית והרתעת הרבים. בעוד שיקול ההלימה הוא שיקול גמולי; יתר השיקולים הינם שיקולים תועלתניים (ולהרחבה ר' את מאמרו של ד"ר עמי קובו, **מבחן הולם למערכת המשפט**, ירחון הסניגור ינואר 2014 עמ' 76). קביעת העונש נעשית במספר שלבים. בשלב המקדמי (שהגם שהינו מקדמי, יש לחזור אליו במקרים המתאימים בסוף הדרך) יש לבחון באם מדובר בהרשעה בעבירה אחת או במספר עבירות. בענייננו מדובר בעבירה אחת בלבד.

11. בשלב הראשון של גזירת הדין יש לקבוע את מתחם העונש ההולם. מדובר במתחם נורמטיבי אובייקטיבי, כאשר לשם כך נלקחים במסגרת השיקולים: (1) **הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערך זה**; (2) **מדיניות הענישה הנהוגה**; ו(3) **נסיבות הקשורות בביצוע העבירה**. המתחם מתייחס למקרה קונקרטי ולא ניתן לקבוע מראש מתחם על פי העבירה בלבד (ור' בנדון, לדוגמה, האמור ברע"פ 4088/13 **אחמד הדרי נ' מ"י**, 11.6.13; וע"פ 8641/12 **סעד נ' מ"י**, 5.8.13. בע"פ 1323/13 **חסן ואח' נ' מ"י**, 5.6.13 צוין כי: "מתחם העונש ההולם הוא אמת-מידה נורמטיבית, המשקללת את הערך החברתי שנפגע כתוצאה מן העבירה, מדיניות הענישה הנהוגה ביחס לעבירה זו ונסיבות ביצועה, לרבות מידת אשמו של הנאשם. בשלב זה איננו מתחשבים בנסיבותיו האישיות של הנאשם . . . , אולם אין בכך כדי לגרוע מהצביון האינדיבידואלי שהעניק המחוקק לשלב עיצוב המתחם, אשר בא לידי ביטוי בהוראה להתחשב בסוג העבירה בנסיבות המסוימות שבהן היא בוצעה . . . ". ולעניין ההבדל בין מתחם העונש ההולם לבין טווח הענישה הנהוג נאמר בפס"ד חסן לעיל, כי: ". . . אין לטעות ולזהות בין מתחם העונש ההולם לבין טווח הענישה הנהוג. מדובר ב"יצורים" שונים. מתחם העונש ההולם מגלם, כאמור, הכרעה ערכית המבוססת על שיקולים שונים, כאשר מדיניות הענישה הנהוגה בעבירה הנדונה הוא רק אחד מהם. טווח הענישה הנהוג בפסיקה, לעומת זאת, הוא נתון . . .".

12. הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה במקרנו הינם הערכים של שלמות הגוף ובטחונו האישי של האדם. למעשה, מדובר בערכים הבסיסיים ביותר עליהם יש להגן. מידת הפגיעה בערכים אלה הינה גבוהה, ובהקשר זה אין לי אלא להסכים עם טענת המאשימה כי רק מזלו הטוב של המתלונן הוביל לכך כי הוא נפגע, באופן יחסי כמובן, בצורה בינונית. תזוזה קלה של היד האוחזת בסכין או של המתלונן מעלה או מטה, ימינה או שמאלה, יכולה היתה להוביל לתוצאה חמורה בהרבה ואף קטלנית. במצב אחר, לא יכול היה ב"כ הנאשם לטעון באריכות כי מדובר בנתונים המצדיקים מאסר לריצוי בעבודות שירות, כפי שטען במקרנו, אלא מדובר היה בעונש בסדרי גודל אחרים לחלוטין. יש לזכור גם זאת.

13. לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ושיש לבחון בטרם ייקבע מתחם העונש הראוי, החוק (ס' 40 ט') מנה רשימת של נסיבות. מדובר ברשימה פתוחה, וברור מאליו שלא כל הנסיבות חייבות להתקיים וגם אם חלקן מתקיימות הרי שמשקלן וכיוונן - אם לקולה ואם לחומרה - אינו בהכרח זהה.

לפני שאפרט את אותן נסיבות אציין כי המקרה שלפנינו הינו אכן חריג בנוף תיקי האלימות בכלל ותיקי ה"דקירה" בפרט אשר מגיעים לפתחו של בית המשפט. בפרק הכללי הבאתי את עיקרי הכרעת הדין. אין מדובר באירוע עברייני "שגרתי", אלא אירוע שהנאשם לא חפץ בו, הוא היה שמח אם היה נמנע ולזכותו ניתן אף לציין כי למרות שהוא נקט במעשה אלים, מיותר, וכאמור לעיל - גם בעל פוטנציאל קטלני (והכוונה כמובן לנטילת הסכין ממטבח ובהמשך דקירתו את המתלונן), הרי שהוא לא נקט בו באופן מידי. נתונים אלה משמשים לזכותו, לעניין העונש. זאת ועוד, לא התעלמתי מכך כי כיום, במבט לאחור מכס המשפט, "נוח" לבחון את האירוע באופן שכלתני בעוד שב"מציאות" הנאשם - כך עלה משמיעת התיק - היה מבולבל; ובניגוד לאירועים פליליים אחרים (והדבר מתקשר לפסיקה שהובאה לפתחי על ידי שני הצדדים כאחד) לא פעל בחמת זעם, או מתוך "כוונה" (גם אם לא במובנה המשפטי-פלילי הרגיל) לחבול או לפצוע. בהמשך לאמור לעיל, ניתן לדמיין את המתלונן "משתולל" בחדר המדרגות, כאשר הנאשם מתמודד איתו לבדו - תוך נקיטה כמעט בכל הפעולות ה"שגויות" האפשריות - ובראשן נטילת הסכין ונעיצתו בבטנו של המתלונן. עד כאן הנסיבות הפועלות, ולו באופן חלקי - לזכותו של הנאשם בהקשר לגזירת דינו.

לחובתו של הנאשם אציין, כפי שכבר הוזכר לעיל, את עצם נטילת הסכין ודקירת המתלונן. אכן, התרשמתי - כאמור לעיל - כי לא חמת זעם הנחתה את הנאשם. יחד עם זאת, התרשמתי כי הנאשם פעל באופן אדיש וחסר התחשבות כלפי המתלונן. הדברים באו בין היתר לידי ביטוי באופן מסוים בתסקיר שירות המבחן. למרות אופן ההתבטאות העילג משהו של הנאשם (ללא קשר לשפה בה עשה שימוש) התרשמתי כי לו הנאשם יכול לבטא את מחשבותיו בזמן האירוע בצורה כנה היה אומר כך: אנסה "להיפטר" מהמתלונן בדיבורים וצעקות; אם הדיבורים לא יועילו נעבור לאלימות קלה; ואם גם זו לא תעזור "אין ברירה" אלא לדקור אותו. זו היתה גם הסיבה שהנאשם נטל את הסכין עמו בטרם פתח את הדלת - הנאשם לא סבר ולו לרגע (ולמעשה הוא לא שינה מדעתו גם היום) כי נפל פגם כלשהו בהתנהלותו. בכך, כך נראה, מצויה מידה לא מבוטלת של חומרת האירוע - הסברה כי השימוש בסכין הינו לגיטימי, גם כאשר - כפי שקבעתי בצורה ברורה - לא נשקפה כל סכנה אמיתית לנאשם או למשפחתו. במילים אחרות, הנאשם אכן לא היה מעוניין בקרות האירוע, וניסה - מבחינתו - שלא להסלימו. אך משהסלים האירוע, שלב "לגיטימי" מבחינתו, היה שימוש בסכין - וזהו הדבר החמור.

דברי לעיל נתנו מענה לחלק מהקריטריונים שנקבעו בס' 40 ט' לחוק, ואחדד להלן את יתרתם:

סק' (7) דן ביכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות נפגע העבירה - בהקשר זה ציינתי את "התגרות" המתלונן. מדובר בחולה נפש שפעל על רקע זה. הנאשם לא היה מודע בתחילת האירוע כי מדובר בחולה נפש (ולו משום שכלל לא הכירו) אולם בהמשך האירוע אישר הנאשם כי הוא הבין זאת. גם אם הבין זאת הנאשם רק לאחר האירוע, לאור יחסי הכוחות בין השניים, ועל פי גרסתו של הנאשם עצמו, היתה לו שליטה (פיזית) על האירוע לכל אורכו ולא היה הכרח, לשון המעטה, לעשות כל שימוש בסכין.

סק' (9) דן בקרבה לסייג לאחריות פלילית - גם סוגיה זו הוזכרה לעיל ונדונה בהרחבה בהכרעת הדין. הנאשם סבור עד עצם היום הזה כי הוא פעל מתוך הסייג של הגנה עצמית, אולם סברתו הסובייקטיבית אינה מעלה ואינה מורידה - הן משום שלא הוא ולא משפחתו היו נתונים בסכנה של ממש, ובמיוחד משום שפעולתו חרגה בהרבה מתנאי הנחיצות והסבירות, והכל כמפורט בהכרעת דיני. יחד עם זאת - והדברים מתקשרים לסק' (10) של ס' 40 ט'

(האכזריות האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה) אין מדובר באירוע בו נחשפה אכזרית מצדו של הנאשם, אלא - כאמור לעיל - אדישות ואי אכפתיות לתוצאות מעשיו.

14. לעניין מדיניות הענישה הנהוגה הפנו באי כוח הצדדים לענישה מגוונת. אקדים ואציין כי לנוכח נסיבותיו המיוחדות של האירוע, שנסקרו לעיל, ספק באם ניתן למצוא מקרה, ולו מאלו שהוגשו לעיוני, הדומה בנסיבותיו למקרונו. לעניין עקרונות הענישה בעבירות אלימות דומני שאלו ידועים ומוכרים - כך, לדוגמה נקבע כי הענישה בתיקי אלימות בהם נעשה שימוש בסכין או בנשק קר, צריכה להיות בסדרי גודל של שנתיים ומחצה של מאסר ואף יותר (ע"פ 5173/13 מ"י נ' סוסיסה, 19.12.13). כמו כן, מדיניות בית המשפט בתיקי אלימות בכלל הינה מחמירה ומרתיעה (ור' לדוגמה האמור בע"פ 6296/11 מ"י נ' אגבאריה, 13.11.12; ע"פ 4167/12 אוחנה ואח' נ' מ"י, 17.3.13; וכן פס"ד סעד שהוזכר לעיל).

כאמור לעיל, הפסיקה שהוצגה לעיוני על ידי המאשימה אינה תואמת את נסיבות המקרה. מדובר בפסקי דין הנוגעים לנאשמים שהתקיימו בהם נסיבות חמורות בממקרונו: כך לדוגמה, הפנתה המאשימה לע"פ 8151/10 ניסים נידם נ' מ"י, 7.9.11 אשר דן בעניינו של מי שהתקוטט עם אחר ולאחר מכן שב עם סכין לזירה (נדון ל 42 חודשי מאסר); עוד הוגש, לדוגמה, רע"פ 6431/12 הרוש נ' מ"י, 21.11.12 בו הגיע הנאשם וחבריו לזירה כשהם מצוידים בשברי זכוכית סכינים ואלות כשכל מטרתם היתה לתקוף את המתלוננים (נדון ל 54 חודשי מאסר); וכן הלאה (שאר הפסיקה מפורטת בטיעוני המאשימה בכתב, שנסקרו לתיק נט המשפט). מנגד, הפנה ב"כ הנאשם למקבץ פסיקה (ר' הטבלה שנסקרה בתיק נט המשפט) שגם הם לא רלוונטיים. מדובר במקרים בהם נגזרו עונשים קלים באופן יחסי, לרוב של מאסר לריצוי בעבודות שירות, על נאשמים שהורשעו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. אולם, עיון באותם מקרים התקיימו נסיבות חריגות לקולא שאף לא אחת מתקיימת בעניינו: היעדר עבר פלילי; תסקיר חיובי; גיל צעיר; הסדר טיעון "סגור" ולו באופן חלקי; ועוד. עוד אפנה לכך כי חלק ניכר מהפסיקה אליה הופנית על ידי ב"כ הנאשם ניתנה טרם כניסתו לתוקף של תיקון 113 ולכן ממילא קיים קושי להסתמך על פסיקה זו (ור' בהקשר זה את ע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מ"י, 15.1.14, פסקה 16).

15. לאור האמור לעיל, אני סבור כי מתחם העונש ההולם בנסיבות העניין צריך להיות בטווח שבין 6 חודשי מאסר ועד 24 חודשי מאסר.

16. איני סבור כי יש מקום בנסיבות עניין או בנסיבות של הנאשם לסטות מהמתחם לעיל, אם לקולא משום שיקולי שיקום; ואם לחומרה משום שיקולי הגנה על הציבור.

17. לעניין העונש שיש להשית בתוך המתחם - בהקשר זה יש להתייחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם לקולה ולחומרה וכן לנתונים ונסיבות אחרות. ס' 40 יא' הביא רשימה פתוחה של נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (שרובן נסיבות אישיות הנוגעות לנאשם, אך לא רק).

בהקשר זה אפנה לנתונים שהועלו בתסקיר שירות המבחן וכן לנתונים העולים מפלט הרשעותיו הקודמות.

עומד לפנינו נאשם שהינו בן 43, בעל משפחה, שלקח אחריות חלקית בלבד על מעשיו והתקשה להתחבר לחומרת מעשיו או להשפעתם על המתלונן. שירות המבחן התרשם כי לנאשם רמות גבוהות של תוקפנות, הוא מתקשה לווסת את דחפיו במצבים עמוסים מבחינה רגשית ורמת הסיכון הנשקפת ממנו הינה גבוהה. שירות המבחן המליץ על ענישה קונקרטיה ומרתיעה.

הנאשם נושא לחובתו עבר פלילי. מדובר בעבר פלילי שאכן אינו מהשנים האחרונות, אך מנגד - אינו בעבירות קלות. מדובר במי שנדון, פעמיים, לתקופות מאסר (שרוצו, כך עולה, באותה תקופה). בעבירות בהן הורשע ניתן למצוא גם עבירות אלימות.

מטבע הדברים, השתתף מאסר בפועל תגרום לפגיעה בנאשם וכן במשפחתו, אולם בנסיבות העניין איני סבור כי מדובר בפגיעה חריגה, מבלי להקל בה ראש, וודאי בנסיבותיו של האירוע.

בנוגע לשיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק אפנה לכך שמייד לאחר האירוע נמלט הנאשם מביתו. לדבריו, הוא התגורר באזור תל אביב מספר שבועות והסגיר את עצמו רק בתאריך 3.6.13 - כשלושה שבועות לאחר האירוע. הימלטותו עומדת כמובן לחובתו. יחד עם זאת וכדי להציג תמונה שלמה ככל שניתן, עלה מהראיות כי הנאשם נמלט רק לאחר שהבחין שהמתלונן זוכה לטיפול רפואי. עוד אציין, כי לאחר הסגרתו שיתף הנאשם פעולה את חוקריו ומסר גרסה שהיא למעשה הגרסה עליה הסתמכה המאשימה, וזאת משום שלא ניתן היה להסתמך על גרסתו של המתלונן.

הנאשם אמנם ניהל את משפטו, אולם מעבר לכך שלא ניתן לזקוף זאת לחובתו אעיר כי ניהול המשפט היה מוצדק. עובדה היא כי הנאשם הורשע בסופו של דבר בעבירה חמורה פחות מזו שהואשם בה בתחילה, וכן נקבעו ממצאים עובדתיים המקלים עמו ביחס לנטען בכתב האישום.

18. ב"כ הנאשם ציין כי לא תהיה כל תועלת בהשתתף מאסר בפועל, וזאת משום שלא יהיה בכך כדי להביא להרתעה אישית או הרתעת הרבים. איני מסכים עם טיעון זה. אזכיר כי שיקולי ההרתעה הינם רק חלק מהשיקולים, בעוד ששיקול ההלימה שהינו שיקול גמולי הוא השיקול המכריע. זאת ועוד, גם לעצם ההנחה כי לא יהיה בעונש משמעותי כדי להרתיע (אישית וכללית) איני יכול להסכים - ראשית, הדבר עומד בניגוד להמלצת שירות המבחן שהעריכו כי ענישה קונקרטיה תחדד את המשמעות של התנהגות מפרת חוק. הנאשם אכן מתבצר בדעותיו כי לא היה פסול במעשיו אך דווקא התבצרות זו מחזקת את המלצות שירות המבחן, להן אני מסכים. במילים אחרות, ייתכן ואמצעי חיצוני יעמיד אותו על טעותו וודאי אל מול רמת המסוכנות הנשקפת ממנו. שנית, לעניין הרתעת הרבים סבורני כי דווקא מקרה שכזה יבהיר לכלל הציבור שעשיית שימוש בסכין או בכלי נשק אסורה בכלל, וניתן לעשות שימוש בכלי נשק רק במצבים מוגדרים ביותר הקבועים בדין, ובוודאי לא במקרה שכזה. במילים אחרות, ניתן לטעון כי דווקא במקרים ה"שגרתיים" בהם עושים עבריינים שימוש בסכין הם מודעים לאיסור, והענישה כלל אינה מרתיעה אותם. דווקא המקרה שלפנינו "ממוען" לאלה הסבורים שבמקרה כזה לא היה כל פסול בעשיית שימוש בסכין - אך לא כך הוא הדבר.

אזכיר, כי בית המשפט רשאי לשקלל גם שיקולי הרתעה אישית והרתעת הרבים ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם - ר' בנדון ס' 40 ו' 40 ז' לחוק. (וכן ר' בהקשר זה את פס"ד סעד שהוזכר לעיל, פסקה 36; וע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מ"י, 15.1.14 פסקה 34).

19. לפני סיום אפנה לדברים שנכתבו בפס"ד סעד לעיל (פסקה יט-כ'): **"ואל נשכח, כי בסופו של יום הענישה, גם בניסיונות ההאחדה, היא אינדיבידואלית בשורתה התחתונה.**" אין מדובר בפעולות "חישוב" אלא בפועל יוצא של משתנים וערכים רבים, מתנגשים ונוגדים לא פעם. וכפי שצוין בע"פ 5833/12 פלונית ואח' נ' מ"י, 12.9.13: **"עניין לנו במלאכת מחשבת ולא במלאכת מחשבוני"**.

20. לאור כלל השיקולים לעיל, אני משית על הנאשם את העונשים הבאים:

20.1. מאסר בפועל לתקופה של 14 חודשים, וזאת בניכוי תקופת מעצרו - מתאריך

3.6.13 ועד לתאריך 18.8.13.

20.2. הנני דן את הנאשם למאסר לתקופה של 8 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

20.3. הנני דן את הנאשם למאסר לתקופה של 4 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון.

20.4. פיצוי למתלונן בסכום של 5,000 ₪. הפיצוי ישולם עד לתאריך 1.6.14. המאשימה תעביר למזכירות את פרטי המתלונן וזאת תום 14 יום מהיום.

21. הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בבית מעצר קישון בתאריך 27.4.14 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

22. תנאי השחרור בערובה שנקבעו - ימשיכו לחול עד להתייצבות הנאשם לריצוי עונשו.

23. זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט העליון.

24. המזכירות תשלח עותק מגזר הדין לשב"ס.

ניתן היום, י"ט אדר תשע"ד, 19 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.